

Ewa Twarowska

Zawada, pow. Staszów. Stanowisko II i IV

Informator Archeologiczny : badania 7, 77-78

1973

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

sprawozdania/. Finansował IHKM PAN.
 Pierwszy sezon badań. Osada kultury
 łużyckiej z późnej epoki brązu.

Stanowisko usytuowane jest na piaszczystym wzgórzu położonym około 300 m
 na północ od drogi Woryty-Gietrzwałd. Od południa wzniesienie ogranicza jar, a od
 północy i wschodu tereny podmokłe.

Przekopano łącznie 1,5 ara wykopami o wymiarach 2,5 x 10 m, sfinalizowa-
 nymi na kulminacji oraz północnym, południowym i południowo-zachodnim zboczach
 wzgórza. W wykopach założonych na południowo-zachodnim stoku i na kulminacji
 na granicy zbocza materiał zabytkowy wystąpił tylko w warstwie próchnicy, nato-
 miast wykop na północnym stoku był całkowicie jałowy.

Obiekty w liczbie 8-ciu wystąpiły tylko w wykopach założonych na kulminacji
 wzniesienia. Znajdowały się one zasadniczo tuż pod warstwą ziemi ornej na głębokości 20-30 cm a wkopane były w żółty piasek. Dna ich niekiedy sięgały do war-
 stwy piasku warstwowanego. Zarysy ich były z reguły nieregularne, silnie rozwie-
 czone przez orkę, wydłużone lub owalne; średnice wahały się od 40 do 110 cm.
 W przekroju miały kształt nieckowaty, często z płaskim dnem, o miąższości 14-60
 cm. Wypełniaka obiektów stanowił szarawy piasek często z ciemniejszymi wkładka-
 mi zawierającymi węgle drzewne. Na inwentarz ich, z wyjątkiem dwu obiektów
 zawierających tylko węgle drzewne, składały się fragmenty ceramiki i bryłki pole-
 py. W jednym obiekcie / nr 3/ wystąpiła nieobrobiona bryłka bursztynu.

Kontynuacji badań na stanowisku 5 nie przewiduje się .

ZAWADA, pow. Staszów
 Stanowisko II i IV

Zespół Badań nad Polskim
 Średniowieczem
 Uniwersytetu Warszawskiego
 i Politechniki Warszawskiej

Badania prowadziła mgr Ewa Twarowska,
 Finansowały Zakłady Energetyczne Okręgu
 Wschodniego Elektryfikacji "Połaniec".
 Pierwszy sezon badań. Stanowisko II i IV
 - dwie osady otwarte datowane na V okres
 brązu i hallstatt C.

W trakcie prowadzonych prac ratowniczo-sondazowych na terenie budowy Ele-
 ktrowni "Połaniec" / badania powierzchniowe przeprowadzono w 1972 r/ na polach
 wsi Zawada / nizina zalewowa Wisły z szeregiem piaszczystych wzniesień i wydm/
 na których wykonywano w roku bieżącym główne prace ziemne, prowadzono ratow-
 niczne prace wykopaliskowe na terenie dwóch stanowisk.

Stanowisko II - osada.

Stanowisko położone jest na południowym stoku piaszczystego wzniesienia
 objętego uprawą, znajdującego się na wschodnim brzegu głębokiego jaru, dnem któ-
 rego płynie strumień wpadający do ślepej odnogi Wisły.

Wytyczone trzy wykopy o łącznej powierzchni 41 m². W trakcie eksploracji wyróżniono pod ziemią orną jedną warstwę kulturową o miąższości od 5 do 30 cm. / wypływającą się w kierunku spadku południowego/, którą stanowił szaro-brunatny piasek z domieszką próchnicy, zawierający niewielkie ilości materiału zabytkowego głównie ceramiki, grudek polepy i drobnych węgielków drzewnych. Pod warstwą kulturową wystąpił całec, w który wkopane były obiekty. Dziewięć z nich to jamy gospodarcze o nie wyjaśnionym przeznaczeniu, czternaście - to pozostałości jam postępujących.

Materiał zabytkowy stanowi ceramika lepiąca ręcznie, występująca w postaci ułamków naczyń reprezentujących formy charakterystyczne dla grupy tarnobrzeskiej kultury łużyckiej z okresu V brąz i hallstatt C.

Stanowisko IV - Karczmarówka.

Jest to piaszczyste wzniesienie opadające urwistym brzegiem w kierunku Wisły. Stanowisko obejmuje obszar około 1,5 ha. Na stanowisku wytyczono 27 wykopów o łącznej powierzchni 602 m².

W trakcie eksploracji stwierdzono istnienie dwóch warstw kulturowych. Pierwsza warstwa żółto-rdzawo-brunatnego piasku o miąższości 20-30 cm, cieniejąca w kierunku północnej krawędzi stanowiska wiąże się z przeważającą ilością obiektów. Jest ona dość silnie nasycona ceramiką, zawiera poza tym polepę i węgle drzewne. Znajdująca się pod nią warstwa 2 o nieco jaśniejszym zabarwieniu zawierała ceramikę i polepę jedynie w partii stropowej. Ma ona miąższość od 10 do 30 cm. Pod warstwą 2 znajduje się całec, który stanowi żółty piasek ze żwirem.

Sądząc po obiektach, które przecinają niekiedy obie warstwy, a prawie zawsze warstwę 2, pierwotny, pierwszy, poziom użytkowania uległ zniszczeniu, a warstwa 1 stanowi drugi poziom użytkowania terenu.

Na stanowisku stwierdzono zarysy czterech większych obiektów / prawdopodobnie mieszkalnych/, trzy luźne paleniska, 52 jamy gospodarcze i 74 jamy postępowe. Do ciekawszych obiektów należy jama, w której znaleziono potłuczone żarna nieckowate, dwa rozcieracze do nich, jeden fragment pucharu na pustej nóżce i około 275 fragmentów ceramiki w większości wtórnie przepalanej. Jako piwniczka zapewne służyła jama w której znaleziono 167 fragmentów ceramiki, a na dnie dwie duże partie przydenne naczyń jajowatych umieszczonych jedno w drugim.

Ceramika stanowiska IV reprezentuje sobą grupę tarnobrzeską kultury łużyckiej z okresu V brąz i hallstatt C.